

การประเมินผล การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ ชั้นปีที่ 4

ฝ่ายพัฒนาวิชาชีพ

คณะเภสัชศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประเด็นด้านการประเมินผล

1. ทักษะและความรู้ในการจ่ายยาพื้นฐาน
2. การให้ความรู้ด้านยาแก่ประชาชนผู้มารับบริการ
3. การนำเสนอทางวิชาการ
4. การนำเสนอกรณีศึกษา
5. คุณลักษณะทางวิชาชีพเภสัชกรรม – พฤติกรรม
6. ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการฝึกปฏิบัติงาน

1. ทักษะและความรู้ในการจ่ายยาพื้นฐาน

- การประเมินใบสั่งยา
- การจ่ายยาและส่งมอบยา
- การส่งเสริมการใช้ยาอย่างเหมาะสม
- การจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา

เอกสารอ้างอิง: คู่มือทักษะตามเกณฑ์ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม (สมรรถนะร่วม) พ.ศ. 2562

1. ทักษะและความรู้ในการจ่ายยาพื้นฐาน

- สามารถซักประวัติ ประเมินอาการเบื้องต้น
- ประเมินความถูกต้องของใบสั่งยาโดยอิงหลักการ **5 rights**
- การค้นหา ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเบื้องต้น
- การส่งมอบยา การจ่ายยาต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยที่มีประวัติการใช้ยามาก่อน หรือตามใบสั่งยา
- การป้องกัน ค้นหา ติดตามปัญหาและให้คำปรึกษาการใช้ยา เมื่อมีความจำเป็น สามารถส่งต่อ ตามระบบได้อย่างเหมาะสม

ตัวอย่างการคัดกรองใบสั่งยาผู้ป่วยนอก

ตัวอย่าง รพ. 5.6

การคัดกรองใบสั่งยาผู้ป่วยนอกเพื่อให้คำปรึกษา (25/9/2563)

เพศ.....ชาย..... อายุ.....49 ปี.....ปี สาเหตุที่มาโรงพยาบาล.....มาตามนัด ไม่ไอ ไม่เจ็บหน้าอก
ประวัติเพิ่มเติมเกี่ยวกับสาเหตุที่มาโรงพยาบาล
.....ได้รับ anti-TB (IREL) X >3 เดือน.....
โรคประจำตัวDM.....
ประวัติทางสังคม ☐ สูบบุหรี่ ☒ ไม่สูบบุหรี่ ☐ ดื่มแอลกอฮอล์ ☒ ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ X6 เดือน
☐ การรับประทานอาหาร...กินข้าวมากขึ้น/ของหวาน ☐ การออกกำลังกาย.....
☐ อื่น ๆ. ที่เกี่ยวข้อง
ประวัติการแพ้ยา ☐ มี ระบุ.....อาการแสดง.....Dizziness จาก para+codeine ☒ ไม่มี
ประวัติการใช้สมุนไพร/ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ☐ มี ระบุ..... ☒ ไม่มี
สัญญาณชีพ.....36.5.....96/66.....96.....18.....
การตรวจร่างกาย (ที่เกี่ยวข้อง).....
น้ำหนัก.....59.....กก. ส่วนสูง.....172.....ซม..
การตรวจทางห้องปฏิบัติการ (ที่เกี่ยวข้อง)
A1C 9.6, Glucose 228

ตัวอย่างการคัดกรองใบสั่งยาผู้ป่วยนอก

ยา ขนาด ความแรง วิธีใช้ยา และ จำนวน	ข้อบ่งใช้	เป็นยาเดิม*	เป็นยาที่สั่งครั้งนี้**	ปัญหาที่พบ (IESAC)	การให้คำปรึกษาเพื่อแก้ไข/ป้องกันปัญหา
INH (100) 3X1 q hs	วัณโรคปอด	/	/	(ขนาดใช้ 5 MKD)	-
RIF (300) 2X1 q hs	วัณโรคปอด	/	/	ขนาดใช้ 10.2 MKD)	-
Metformin (500) 1X2 pc	เบาหวาน	/	เพิ่มจาก 1x1	Uncontrolled DM	คุมอาหารหวาน ลดข้าว
Glipizide (5) 2X2 ac	เบาหวาน	/	/	nonadherence	กลับไปใช้ metformin
EMB (400) 2.5x1 q hs	วัณโรคปอด	/		เนื่องจากเกิดหน้ามืด	และ glipizide ขนาด
Levofloxacin (500) 1.5x1 q hs	วัณโรคปอด	/		ใจสั่นหลังใช้ glipizide	เดิม เพราะหยุด
Pioglitazone (15) 2X1 pc	เบาหวาน	/	/	ขณะที่ได้รับ levo-floxacin ร่วมด้วย	levofloxacin แล้ว
vitamin B ₆ (50) 1X1 pc	ป้องกัน peripheral neuropathy จาก INH	/	/	-	

*จากการสัมภาษณ์ประวัติเพิ่มเติมและการสืบค้นข้อมูลในแฟ้มผู้ป่วย/ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์; **จากใบสั่งยาในวันที่ผู้ป่วยมาพบแพทย์

หมายเหตุ ก่อนที่จะให้คำปรึกษาแก่ผู้ป่วย นิสิตนักศึกษาต้องวิเคราะห์ข้อบ่งใช้ ประเมินประสิทธิภาพ ความปลอดภัย และความ
ร่วมมือในการใช้ยาของผู้ป่วยเกี่ยวกับยาและโรคที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คำปรึกษาที่เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ป่วย

การให้คำปรึกษาไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องการใช้ยาเทคนิคพิเศษครั้งแรก สามารถเป็นเรื่องการบริหารยา การปฏิบัติตัว
การควบคุมอาหาร การแก้ไขวิธีใช้ยาเทคนิคพิเศษของผู้ป่วย หรือ อื่น ๆ ที่เกิดประโยชน์แก่ผู้ป่วย

กลุ่มโรคที่ควรเตรียมความพร้อม: รพ.

กลุ่มโรค	โรค	กลุ่มโรค	โรค
1. Musculoskeletal	1.1 Osteoarthritis 1.2 Osteoporosis 1.3 Rheumatoid arthritis 1.4 Gout	2. Cardiovascular	2.1 Hypertension 2.2 Stable Heart Failure 2.3 Coronary artery disease 2.4 Dyslipidemias
3. Dermatologic	3.1 Urticaria 3.2 Superficial fungal infections 3.3 Acne 3.4 Eczema 3.5 Herpes 3.6 Wound 3.7 Seborrheic dermatitis	4. Endocrine	4.1 DM without complication 4.2 Hypothyroidism, Hyperthyroidism 4.3 Obesity

กลุ่มโรคที่ควรเตรียมความพร้อม : รพ .

กลุ่มโรค	โรค	กลุ่มโรค	โรค
5. Gastrointestinal	5.1 Gastroesophageal reflux disease 5.2 Nausea and vomiting 5.3 Dyspepsia, Peptic ulcer disease 5.4 Diarrhea, constipation, Hemorrhoid	6. Hematologic	6.1 Anemia (Malnutrition) 6.2 Hemolytic anemia - G6PD deficiency - Thalassemia - เน้นยาที่ต้องระวัง

กลุ่มโรคที่ควรเตรียมความพร้อม: รพ.

กลุ่มโรค	โรค	กลุ่มโรค	โรค
7. Immunologic	7.1 Allergic rhinitis 7.2 Allergic drug reaction	8. Infectious diseases	8.1 HIV infection without OIs 8.2 Parasitic infections (หิด เหา>พยาธิ) 8.3 STDs & vaginitis 8.4 Tuberculosis (TB) 8.5 Upper respiratory tract infections: - Common cold - Pharyngitis - Purulent rhinitis - Otitis media - Sinusitis 8.6 Urinary tract infections: cystitis

กลุ่มโรคที่ควรเตรียมความพร้อม: รพ.

กลุ่มโรค	โรค	กลุ่มโรค	โรค
9. Neurologic	9.1 Headache (migraine, tension)	10. Psychiatric	10.1 Drug and alcohol abuse 10.2 Tobacco dependence & cessation 10.3 Anxiety/Depression
11. Pulmonary	11.1 Asthma 11.2 COPD	12. Gynecologic	12.1 Dysmenorrhea 12.2 Oral contraceptive 12.3 HRT
13. Eye disorder	13.1 Conjunctivitis 13.2 Hordeolum 13.3 Contact Lens		

2. การให้ความรู้ด้านยาแก่ประชาชนผู้มารับบริการ

- วัตถุประสงค์
 - แนะนำการใช้ยาอย่างสมเหตุผล
 - แจ้งเตือนภัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ
 - แนะนำการใช้สมุนไพร ผลิตภัณฑ์สุขภาพ
 - แจ้งเตือนภัยเกี่ยวกับโรค
 - แนะนำวิธีดูแลสุขภาพเบื้องต้น การป้องกันโรค
 - แจ้งข่าวสารจากหน่วยงานรัฐ
- ประเภทสื่อ

หมายเหตุ : แบนรูปภาพเอกสาร/สื่อต่าง ๆ รวมทั้งภาพกิจกรรมที่ให้ความรู้ด้านยาแก่ประชาชนผู้มารับบริการ

3. การนำเสนอทางวิชาการ

- 1) ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้
- 2) ความน่าสนใจของเรื่องที่น่าสนใจ
- 3) ความถูกต้องอ้างอิงกับหลักวิชาการที่เป็นที่ยอมรับ ทันสมัย
- 4) การแสดงเอกสารอ้างอิงอย่างชัดเจน
- 5) ความเหมาะสมด้านปริมาณเนื้อหาที่สื่อออกไป
- 6) ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่น่าสนใจ
- 7) ความสามารถ-ทักษะในการนำเสนอ (วัจน/อวัจนภาษา)
- 8) การคิดวิเคราะห์และการตอบคำถาม

4. การนำเสนอกรณีศึกษา

- 1) ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้
- 2) ความน่าสนใจของกรณีศึกษา
- 3) ความถูกต้องอ้างอิงกับหลักวิชาการที่เป็นที่ยอมรับ ทันสมัย
- 4) การแสดงเอกสารอ้างอิงอย่างชัดเจน
- 5) ความเหมาะสมด้านปริมาณเนื้อหาที่สื่อออกไป (เหมาะสมกับ สถานการณ์ กลุ่มเป้าหมาย เวลา และสถานที่)
- 6) ความสามารถ-ทักษะในการนำเสนอ (วัจน/อวัจนภาษา)
- 7) การคิดวิเคราะห์และการตอบคำถาม
- 8) ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา
 - โรคหรืออาการ, ยา, ผู้ป่วย, การประเมินความเหมาะสมของยาที่ผู้ป่วยได้รับ, การติดตามประสิทธิภาพและความปลอดภัย, คำแนะนำในการปฏิบัติตนของผู้ป่วย

หมายเหตุ IESAC คือ Indication, Efficacy, Safety, Adherence and Cost effective

5. การนำเสนอคุณลักษณะทางวิชาชีพแก่สังคม–พฤติกรรม

- พฤติกรรม
- ความใฝ่รู้
- ความเป็นวิชาชีพ
- ทักษะการสื่อสาร

6. ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการฝึกปฏิบัติงาน

- งานสนับสนุนการบริการเภสัชกรรม:
 - ผังบริหาร, การบริหารเวชภัณฑ์, HA, ADR monitoring, DIS, ผลิต, อื่นๆ
- งานบริการเภสัชกรรมผู้ป่วยนอก:
 - ระบบบริการ, การจ่ายยา, คัดกรอง, การบริหารเภสัชกรรม
- งานบริการเภสัชกรรมผู้ป่วยใน:
 - ระบบบริการ, การจ่ายยา, การบริหารเภสัชกรรม
- งานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข (ถ้ามี):
 - PCU, HCP, อื่นๆ

Do and Do not's

พฤติกรรม	ไม่เคย	บางครั้ง (1-2 ครั้ง)	บ่อยครั้ง (3-5 ครั้ง)	เป็นประจำ (>5 ครั้ง)
1. มาฝึกปฏิบัติงานตรงเวลา				
2. อยู่ช่วยงานหลังเลิกงาน				
3. มาฝึกงานในวันหยุดหากได้รับมอบหมาย				
4. แต่งกายถูกระเบียบ สะอาด เรียบร้อย				
5. แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ				
6. ส่งงานตามเวลาที่กำหนด				
7. กระตือรือร้นในการฝึกงาน				
8. พุดจาไพเราะทั้งต่อผู้ร่วมงานและผู้มารับบริการ				
9. แสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์				
10. ช่วยเหลืองานของแหล่งฝึก เพื่อนร่วมงาน อย่างเต็มใจ				
11. เอาใจใส่ติดตามการใช้ยาของผู้ป่วย				
12. อื่น ๆ				

พฤติกรรม	ไม่เคย	บางครั้ง (1-2 ครั้ง)	บ่อยครั้ง (3-5 ครั้ง)	เป็นประจำ (>5 ครั้ง)
1. ลาหยุดโดยไม่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วน				
2. มาสายโดยไม่มีเหตุอันสมควร				
3. กลับก่อนเวลาเลิกงาน				
4. นอนหลับระหว่างเวลาฝึกปฏิบัติงาน				
5. คุยโทรศัพท์มือถือในเวลารฝึกงาน				
6. chat/facebook/twitter/blackberry/เล่นเกมส์ระหว่างฝึกงาน				
7. เบื่อหน่ายต่อการฝึกงาน				
8. หงุดหงิดรำคาญผู้มารับบริการ				
9. เปิดเผยความลับของผู้ป่วย/ผู้มารับบริการ				
10. ความผิดพลาดจากความไม่รอบคอบในการปฏิบัติงาน เช่น จ่ายยาผิด นับยาผิด เขียนชื่อยาหรือส่งมอบยาผิด ทอนเงิน/คิดเงินลูกค้าผิด ฯลฯ				
11. ได้รับคำตักเตือนจากอาจารย์เภสัชกรแหล่งฝึก				
12. อื่น ๆ				

การประเมินทักษะในการจ่ายยา: ร้านยา

- 1) การซักประวัติครบถ้วน*
- 2) การวางตัวกิริยาท่าทางการ สนทนา และการตั้งใจฟังข้อมูลกับผู้ป่วย/ผู้รับบริการ
- 3) สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมด้วยคำถามเปิดและคำถามปิด
- 4) ข้อความที่สื่อมีความเหมาะสมกับผู้รับบริการ เข้าใจง่าย
- 5) สรุปปัญหาและถามกลับเพื่อ ตรวจสอบความเข้าใจให้ถูกต้อง ตรงกันกับผู้รับบริการ
- 6) สรุปการวินิจฉัย แนวทางการ รักษา และสื่อสารอธิบายให้กับ ผู้รับบริการได้
- 7) สัมภาษณ์ประวัติแพ้ยา และ ประวัติอาการไม่พึงประสงค์อื่น นอกเหนือจากการแพ้ยาหรือไม่ (ถ้ามี) มีอาการอย่างไร

การประเมินทักษะในการจ่ายยา: ร้านยา

- 8) การเลือกและเตรียมบรรจุภัณฑ์ ผลิตยาและฉลากช่วย ถูกต้อง ครบถ้วนและอ่านง่าย
- 9) ยาที่จ่ายครบถ้วน ผลิตยาทุก ขนานควรต้องมีข้อมูลต่อไปนี้
 - วันที่จ่ายยา - ชื่อผู้ป่วย - ชื่อยา ความแรง และจำนวน - วิธีใช้ยาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย - ฉลากช่วยคำแนะนำหรือคำเตือนที่จำเป็น
- 10) การนับจำนวนเม็ดยาด้วย ถาดนับ (ถ้ามีการฝึกปฏิบัติ)
- 11) การตรวจสอบซ้ำเพื่อลดความคลาดเคลื่อนทางยาก่อนจ่ายยา
- 12) การส่งมอบยา - การระบุตัวผู้ป่วยหรือผู้ใช้ยา - อธิบายการใช้ยาด้วยวาจา - แนะนำการปฏิบัติตนสำหรับผู้ป่วย - การปิดการสนทนา

การประเมินความรู้ในการจ่ายยา: ร้านยา

- 1) ความรู้เกี่ยวกับโรค หรืออาการ
- 2) การให้เหตุผลในการเลือกยาที่จ่าย (IESAC*)
- 3) ความรู้เกี่ยวกับยาที่จ่ายหรือการให้คำแนะนำเพิ่มเติม
- 4) ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้ป่วย

กลุ่มโรคที่ควรเตรียมความพร้อม

- 13 กลุ่มโรค เช่นเดียวกันกับการฝึก รพ.

Do and Do not's

พฤติกรรม	ไม่เคย	บางครั้ง (1-2 ครั้ง)	บ่อยครั้ง (3-5 ครั้ง)	เป็นประจำ (>5 ครั้ง)
1. มาฝึกปฏิบัติงานตรงเวลา				
2. อยู่ช่วยงานหลังเลิกงาน				
3. มาฝึกงานในวันหยุดหากได้รับมอบหมาย				
4. แต่งกายถูกระเบียบ สะอาด เรียบร้อย				
5. แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ				
6. ส่งงานตามเวลาที่กำหนด				
7. กระตือรือร้นในการฝึกงาน				
8. พุดจาไพเราะทั้งต่อผู้ร่วมงานและผู้มารับบริการ				
9. แสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์				
10. ช่วยเหลืองานของแหล่งฝึก เพื่อนร่วมงาน อย่างเต็มใจ				
11. เอาใจใส่ติดตามการใช้ยาของผู้ป่วย				
12. อื่น ๆ				

พฤติกรรม	ไม่เคย	บางครั้ง (1-2 ครั้ง)	บ่อยครั้ง (3-5 ครั้ง)	เป็นประจำ (>5 ครั้ง)
1. ลาหยุดโดยไม่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วน				
2. มาสายโดยไม่มีเหตุอันสมควร				
3. กลับก่อนเวลาเลิกงาน				
4. นอนหลับระหว่างเวลาฝึกปฏิบัติงาน				
5. คุยโทรศัพท์มือถือในเวลารฝึกงาน				
6. chat/facebook/twitter/blackberry/เล่นเกมส์ระหว่างฝึกงาน				
7. เบื่อหน่ายต่อการฝึกงาน				
8. หงุดหงิดรำคาญผู้มารับบริการ				
9. เปิดเผยความลับของผู้ป่วย/ผู้มารับบริการ				
10. ความผิดพลาดจากความไม่รอบคอบในการปฏิบัติงาน เช่น จ่ายยาผิด นับยาผิด เขียนชื่อยาหรือส่งมอบยาผิด ทอนเงิน/คิดเงินลูกค้าผิด ฯลฯ				
11. ได้รับคำตักเตือนจากอาจารย์เภสัชกรแหล่งฝึก				
12. อื่น ๆ				

Link ฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ

